

Ora Ĵurnalo

Numero 38, Marto 2021

"La grua danco" en la Gotenburga haveno.

Magazino por kulturo kaj plezuro

Bonvolu viziti nian retpaĝon:

www.esperanto-gbg.org

Enhavo

Enhavo.....	2	La Dinastio Broström en Gotenburgo, parto 2.....	18
Pri Ora Ĵurnalo.....	2	Homoj translokiĝas al Islando, <i>Kerstin Rohdin</i>	19
Espeporko meditas.....	3	Esperanto i Skärstad, <i>Bo Sandelin</i>	21
Besta komento pri homoj	4	Konfirmation i Skärstads kyrka sommaren 1953	24
Funkciado kaj historio pri la vakcinoj.....	4	Helen Keller.... Monica trovis ĉi tiun informon pri ŝi.....	25
La almanako en marto.....	5	Esperanta brajla alfabeto.....	26
Citaĵoj de famaj svedinoj.....	5	Vortludo	27
Okaze de la Internacia Virina Tago, <i>Anna-Lena Wahlberg</i>	6	Tredje delen – 7 viktiga bokstäver i esperanto-alfabetet.....	27
La jaro de la bovo	7	Pri la esperanto-movado en Gotenburgo....	28
Tio estas ni, grupoj!.....	8	Kerstin Rohdin, kiu iam loĝis en Gotenburgo havas memorojn de la sama periodo pri kiu temas la antaŭa artikolo	31
Grupoj ĉe Hornborgasjön la 22an de februaro.....	9	Mira Helwing 74-jara, forpasis, la 30an de decembro, 2020.....	32
El Rumanio: Sagao pri grupo	9	Ĉu vi iam trovis geastrojn?.....	33
Sverigefinnarnas dag 24 februari	10	Fåglar i Kvillebäcken, Backaplan, Hisingen, 20 februari 2021, <i>Jan Hellström</i> ...	34
La dua retkunveno de la Librorondo pri <i>Sesdek ok</i>	11	La nacia floro de Svedio ekde la 13an de marto estas la malgranda kampanulo!.....	35
Referaĵo de prelego de Orlando Raola.....	12	Grupoj/Tranor, <i>Renate Säfström</i>	36
Le chat et le soleil.....	13		
Letero el Viktorio, Kanado, la 22an de februaro.....	14		
Kion ni faru por la fina venko? <i>Lenke Szász</i>	15		
Nemateria kultura mondheredaĵo finlanda, <i>Raita Pyhälä</i>	16		

Pri Ora Ĵurnalo

Ora Ĵurnalo estas eldonata de Esperanto-Societo de Gotenburgo por subteni la esperantobibliotekon en Stannum, Östadsvägen 68.

Redaktantoj: Siv Burell, 070-721 34 79, siv.burell@gmail.com kaj Ingegerd Granat, 073-502 53 32, ingegerd.granat@telia.com.
Fina paĝaranĝo: Andreas Nordström, arendsian@hotmail.com.

Kontaktu iun el la redaktantoj kiam vi volas viziti la bibliotekon, ili malfermos al vi!

Espeporko meditas

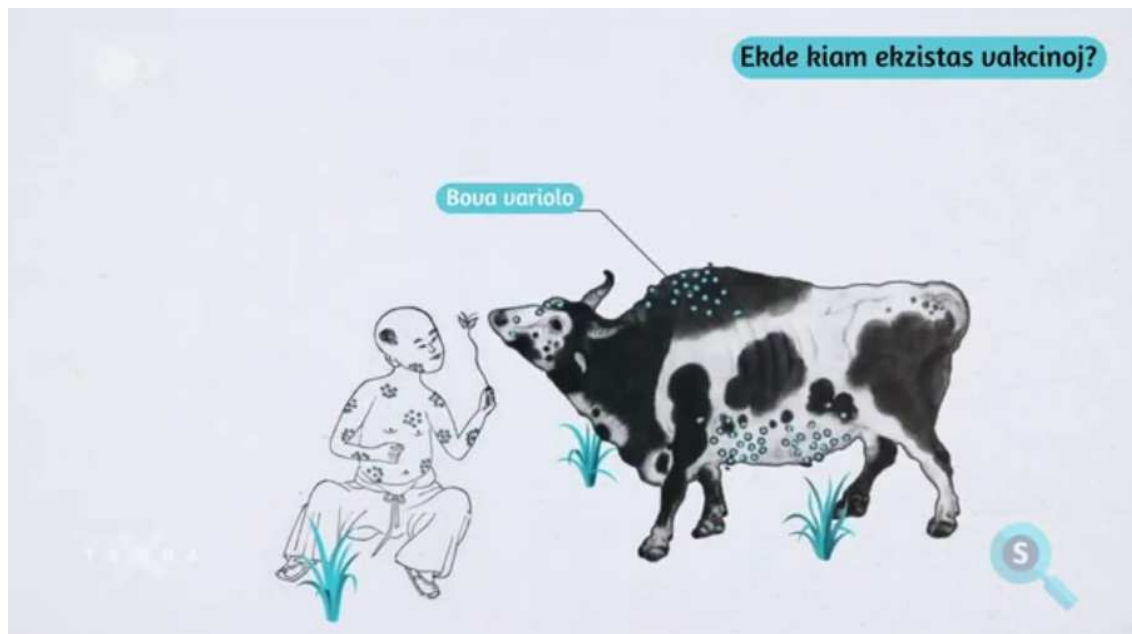
- ☆ En la sveda radio nun estas serio de programoj pri la multaj malfacilaĵoj, kiujn la bitigado povas kaŭzi al personoj kiuj ne bone regas la novan teknikon. Povas esti aĉeti trajnbileton, malfermi pordojn, identigi sin k.t.p. Paŝon post paŝo ankaŭ Esperantujo cifereciĝas. Ni provas esti en la fronto. En ĉi tiu numero ekz. troviĝas du artikuloj pri retkunvenoj, unu en Google Meet, la alia per Zoom.
- ☆ Sur la unua paĝo du grupoj en la Gotenburgo haveno "dancas" kaj sur alia paĝo multaj birdoj = grupoj dancas – aŭ dancos post la manĝado. Tre malofte du diversaj objektoj havas la saman vorton en Esperanto.
- ☆ Post la apero de nia februara numero okazis almenaŭ tri festotagoj: la nacia tago de la svedfinnoj, la Internacia tago de la virinoj kaj la novjaro de la ĉinoj k.a. Ni ricevis bildon pri la Jaro de la okso de Mongolio.
- ☆ Finnlando kaj Islando havas lokojn en la marta numero. La finna saŭnakulturo nun estas nemateria mondheredaĵo. Gratulon al Finnlando! De Islando ni "heredis" malnovan kulturon, ankaŭ tiun kun varmeco – la varmajn gejserojn.
- ☆ Ni strebas prezenti ion el iu libro de la biblioteko en Stannum ĉiun fojon. Nun mi elektis la periodon 1946 – 1959 el "Esperantorörelsen i Göteborg". Kerstin Rohdin, kiu tiam estis junulino daŭrigas la historion per propraj memoroj. Koran dankon!
- ☆ Memorojn de sia infanaĝo havas Bo Sandelin. Vere interesa historio kiam Esperanto venis al lia Smolanda vilaĝo, Skärstad. Li skribas svede pensante ke ĉefe estos svedoj, kiuj interesiĝas pri svedaj kondiĉoj. Bo iam estis unu el miaj esperantoinstruistoj. Ni legis "La fratoj Leonkoro" – Tre agrable!
- ☆ En la preĝejo de Skärstad mi konfirmaciigis. Tiam mi sciis nenion pri Esperanto.
- ☆ Pri la ŝipposedanta familio Broström Ingegerd daŭrigas la rakonton.
- ☆ Tre kortuŝa estas la historio de Helen Keller, rakontita de Monika. Mi vere admiras personojn, kiuj malgraŭ grandaj malfacilaĵoj partoprenas en la socia vivo. En Gotenburgo troviĝas asocio por surdblinduloj.
- ☆ En ĉi tiu numero, je la fino, troviĝas pluraj bildoj pri grupoj, faritaj de la naturfotisto Renate Säfström. Ĝoje ke ŝi volas kunlabori kun ni! Bv. rigardi ŝian retpaĝon!: Renate Säfström – "Foto por la Vivo" www.fotoforlivet.com
- ☆ Printempo estas survoje! /Siv

Besta komento pri homoj

El Facebook

Funkciado kaj historio pri la vakcinoj

Iru al: <https://www.youtube.com/watch?v=StNYRMSXXHc>

Inga Johansson trovis la filmon.

La almanako en marto

La 1an de marto nia pola amikino Elvira Twardowska havas "nomtagon".

Ŝi rakontas letere ke la katolika pastro unue ne volis doni al ŝi tiun nomon. Legu:

Kun mia nomo estas amuza historio. Mia patrino estis katolika kaj mia patro luterana. Ili decidis bapti min en katolika preĝejo sed la pastro ne volis akcepti la nomon Elvira, ĉar ĉiu nomo devas havi sian sanktulon-patronon. Ne estas sankta Elvira, do mi ne povas ricevi tiun nomon. Mia patrino estis tamen obstina kaj respondis, ke ne estas problemo, ni iros al luteranoj kaj ili certe ne kontraŭos elekton de la nomo. La pastro estis maljuna, ne ŝatis kvereli kun obstina virino kaj fine konsentis bapti min petante la patrinon, ke ŝi elektu la duan nomon kaj la ceremonio komenciĝis. La surprizo de la pastro estis granda kiam li demandis dum baptado pri la nomoj de la infano. Mia patrino fiere respondis – la unua nomo estu Elvira kaj la dua Henriko. La pastro estis tre surprizita tamen daŭrigis la ceremonion kaj poste aldonis, "nun mi vidas la nuran solvon – ŝi devas iĝi sanktulino".

Elvira

La 8an de marto estas la Internacia virina tago, kaj Siv havas nomtagon. Siv estas malnovnorda nomo kiu signifas mastrino. Siv estis edziĝinta al la dio

La jena statuo prezentas la svedan aktorinon Margaretha Krook (1925–2001). Per la floroj je la fono de Margaretha oni volas atentigi la spektantojn ke nur 10 % de la statuoj estas virinaj kun individuaj nomoj.

Ek de 1912 oni en Svedio celebras tiun tagon la 8an de marto diversmaniere. /Siv

Tor, kiu okazigis fulmotondron kiam li ĵetis sian martelon kontraŭ la troloj. Li veturis tra la ĉielo en ĉaro, tirita de virkaproj.

La Internacia virina tago estas celebrata la 8an de marto

Oni skribas pri malegaleco kaj la situacio de virinoj en la tuta mondo.

Citaĵoj de famaj svedinoj

Grandeco ne konsistas el fari kion oni volas sed voli kion oni devas.

Oni certe povus esti kuracita de siaj eraroj, se ili ne plaĉus al oni.

Reĝino Kristina (1626–1689)

Tempon per legado ne malŝparu...

Nia sekso malmulte tion bezonas,
Kaj se vi devas, legadon mallonge faru,
por ke la saŭco ne superbolu!

Skribis ironie Anna-Maria Lenngren (1754–1817)

Okaze de la Internacia Virina Tago

Anna-Lena Wahlberg rakontas pri tipa virina sorto de la 19a jarcento.

Anna-Lena estas parenco de mi. Ŝi faras genealogian reserĉadon. /Siv

Med anledning av Internationella Kvinnodagen berättar Anna-Lena om ett typiskt kvinnoöde från 1800-talet. Anna-Lena är en släkting till mig och hon släktforskar. /Siv

Brita-Maria Andreasdotter

Brita-Maria Andreasdotter!

Du föddes 1843.

Tänk om du kunde berätta för oss...

- om din mamma som blev änka när yngsta barnet var precis 1 år,
- om din farmor som blev änka när yngsta barnet var 1 månad,

Brita-Maria Andreasdotter!

Vi naskiĝis en 1843.

Imagu ke vi povus rakonti por ni....

- pri via patrino kiu vidviniĝis, kiam la plej juna infano estis ekzakte unujara,
- pri via avino (patroflanka) kiu vidviniĝis, kiam la plej juna infano estis unumonata

- om din mormor som blev änka när yngsta barnet var 7 år...

Om du kunde berätta om dina egna barn, som dog i difteri, om dem som drunknade, om de som emigrerade.

Du visste mycket om fattigdom och svält och du lärde din dotter att aldrig kasta mat. All gröt i kastrullen skulle noggrant tas tillvara.

Du fann dock ett sammanhang där kvinnor fick komma till tals och du reste runt och predikade.

På ålderdomen, sedan flera år blind, "såg" du in i en ny tid med tillförsikt och när dina ögon slöts för sista gången på ålderdomshemmet 1932, kallades du av personalen för "Mor Tålig".

Idag, på Kvinnodagen 8 mars, vill jag hylla dig, en av alla historiens många okända kvinnliga hjältar som burit så mycket.

Mormorsmormor Brita Maria Andreasdotter.

/ Anna-Lena Wahlberg

- pri via avino (patrinoflanka), kiu vidviniĝis, kiam la plej juna infano estis sepjara...

Se vi povus rakonti pri viaj propraj infanoj, kiuj mortis pro difterio, kiuj dronis, kaj kiuj elmigris.

Vi sciis multon pri malriĉeco kaj malsateco kaj vi instruis vian filinon neniam forĵeti manĝaĵon. Ĉiun pecon da kaĉo en la kaserolo oni zorgeme uzu!

Tamen vi trovis koneksojn, kie virinoj rajtis paroli kaj vi rondvojaĝis por prediki.

En la maljuneco, kiam vi ekde kelkaj jaroj estis blinda, vi "vidis" novan tempon kun fido kaj kiam viaj okuloj fermiĝis por la lasta fojo en la maljunulejo en 1932 la personaro nomis vin "Patrino Pacienca".

Hodiaŭ, en la Virina tago, la 8an de marto, ni volas honori vin – unu el la multaj nekonataj virinaj herooj de la historio, kiuj eltenis tiom multe.

Pra-praavino Brita-Maria Andreasdotter.

/ Anna-Lena Wahlberg

La jaro de la bovo

*** HODIAŬ ESTAS UNUA TAGO DE LA PRINTEMPO. ***

Jen, venis la bovo-jaro. Ĉiujn bondezirojn al ĉiuj. Gaje pasigu festotagojn. Ni kune ĝoju kaj festu.

Batzaya Tsetseg-Ulzii

La antaŭaj jaroj de la bovo estis 1937, 1949, 1961, 1973, 1985, 1997, 2009.

La eco de la bovo: La bovo volonte estas kondukanto. Ri* estas inspira, kaj igas personojn en la ĉirkaŭaĵo senti sin bone. Ri estas laborema kaj metoda, sed povas havi tro firman volon kaj esti tro obstina.

Bonaj profesioj povas esti: ĉefo, ĝardenisto kaj fajnmekanisto.

El Facebook /Siv

*) = li/ŝi

Tio estas ni, gruoj!

Fotis: Renate Säfström

Tio estas ni, gruoj!
Tiu ulo estas mia frato.
Ties vivon mi admiras!
Tia pompa beko.
Tia soniga fanfaron!
Tie sur la strando,
tie niaj nestoj.
Tiam la printempo venos,
tiel la someron ni sopiros!
Tiom amo varmigos mondon,
tial mi esperas.

Ingegerd Granat

Gruoj ĉe Hornborgasjön la 22an de februaro

sed tiam la granda invado ankoraŭ ne venis.

El Rumanio: Sagao pri gruo

Okazas ke Dio vagas inter la homoj sur la tero por esplori kiel ili fartas.

Foje li trovis ke insektoj ĝenis la homojn. Li kompatis la homojn, pensante ke eble estus pli bone ekstermi la insektojn. Tamen li volis ke la homoj kunlaboru pri tiu agado. Li kolektis ĉiujn insektojn en skatolon kaj donis ĝin al viro, kiu ĵus preterpasis. La nomo de la viro estas Alexie.

"Iru ĝis vi trovos profundan riveron kaj ĵetu la skatolon en la akvon. Vi ne malfermu la skatolon!"

La viro pluiris, portante la skatolon. Kiam li venis al ponto super riverego li pensis ke tie estas bona loko por forĵeti la skatolon.

Sed Alexie estis scivolema kaj unue volis scii, kio troviĝas en la skatolo. Zorgeme li iomete levis la kovrilon. Tiam la insektoj sin ĵetis kontraŭ la fendo. Alexie ektimiĝis kaj provis fermi la skatolon, sed vane. Ĉiuj insektoj forflugis kaj disvastiĝis en la tutan mondon.

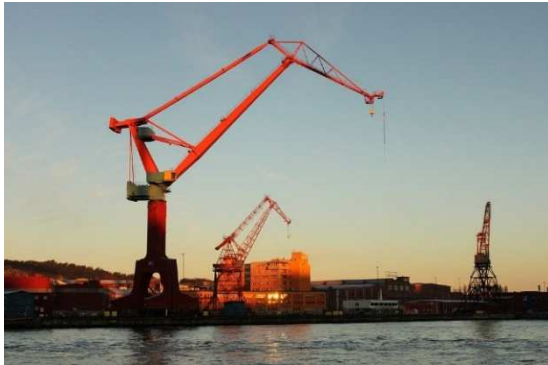
Oni vidis insektojn ĉie, inter ŝtonoj, en la herbo, en la sablo, en la akvo kaj en la fendoj de la arboŝelo.

Dio vidis kio okazis kaj li koleriĝis (kiel la Dioj iam faris). Kiel puno li transformigis Alexie-n en birdon kun longaj kruroj kaj beko. En Svedio ni nomas ĉi tiun birdon trana, esperante gruo. Por denove esti homo, la gruo serĉas insektojn por kolekti ilin kaj meti ilin en la skatolon.

En Rumanio oni rigardas Alexie sanktulo, malgraŭ lia malobeo (aŭ dank al tio?). En la grek-ortodoksa kalendaro Sankta Alexie estas celebrata la 17an de marto. Oni diras ke dum ĉi tiu tago ĉiuj insektoj havos novan vivon.

En Gotenburgo iam gruoj abundis. Ne la birdoj sed maŝinoj, kiujn oni nomas gruoj.

Dum 200 jaroj Gotenburgo estis la plej granda havenurbo en Nordio. Sed pro la konkurenco de aliaj landoj la haveno ne plu bezonas tiom da gruoj. Tamen ankoraŭ restas kelkaj gruoj. Vidu:

Malofte esperanto havas la saman vorton por du malsimilaj aferoj.

Sed la gruoj en la haveno de Gotenburgo similas al la grandaj birdoj, ĉu ne?

En la surdlingvo oni signas Gotenburgon kiel gruo. /Siv

Sverigefinnarnas dag 24 februari

Som många vet har Sverige en stark anknytning till Finland. I båda länderna finns kulturella arv som kan spåras långt tillbaka vilket har gett upphov till en minoritet som kallas sverigefinnar. Denna grupp av människor består bland annat av krigsbarn, politiska flyktingar och finnar som sökte sig till Sverige för att arbeta.

Idag är Sverigefinnarna den största nationella minoriteten i vårt land och har till och med en helt egen dag – Sverigefinnarnas dag!

Den sverigefinska kulturen föds

Finland var en del av Sverige i nästan 700 år, fram till 1809 då landet förlorades till Ryssland. Under åren som svenskt flyttade många finnar till olika delar av Sverige för att arbeta, främst i skog eller gruvor. Några av dessa platser kallas fortfarande för finnskogar eller finnmarker. Andra flyttade hit eftersom det helt enkelt var deras land efter att Finland blivit svenskt i början av 1100-talet.

Folkslaget har alltså funnits i nästan tusen år och det kan tyckas vara konstigt att Sverigefinnarnas dag är en relativt ny dag i almanackan.

Även i en något mer modern tid flyttade många finnar hit för att arbeta. Under 1900-talets mitt fanns det, till skillnad från i Finland, gott om jobb i Sverige – mycket tack vare de växande industrierna.

Finnar har således sökt sig till Sverige under en lång period och vid flera olika tillfällen. Resultat av detta är att en stor del av vår befolkning härstammar från Finland och därav namnet sverigefinnar. Med sig hade de finsk kultur som på många sätt har fått en stark anknytning till det svenska samhället.

Sverigefinnarnas dag infaller 24 februari

Temadagen blev officiell 2012 men firades för första gången ett år tidigare. Anledningen till att just denna dag valdes beror på att det var den finländska folklivsforskaren och kulturpolitikern Carl Axel Gottlunds födelsedag. Gottlund, även kallad Svedjefinnarnas apostel, forskade om och

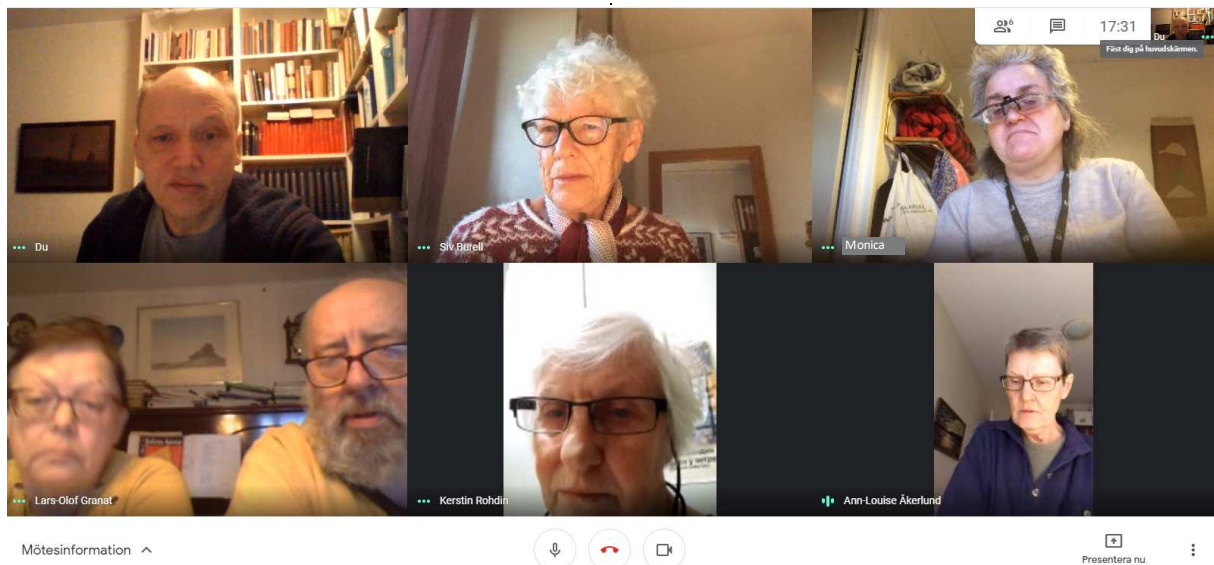
skrev ner berättelser av invånarna i de värmländska finnskogarna under tidigt 1800-tal.

Sedan 2014 har sverigefinnarna också en egen flagga med en kombination av de svenska och finländska färgerna: vitt, gult och blått.

Sverigefinländarnas dag firas för att uppmärksamma den nationella minoriteten i Sverige och främja den sverigefinska kulturen. I flera städer, så som Stockholm och Göteborg, anordnas kulturella evenemang på denna dag.

Från www.helgdagar.nu

La dua retkunveno de la Librorondo pri *Sesdek ok*

Jen kiel nia renkontiĝo aspektis en Google Meet. En la bildo: supre Andreas, Siv kaj Monica, sube Ingegerd + Lasse, Kerstin kaj Ann-Louise. Mankis Paulina, Magnus kaj Ingrid. La du lastaj celebris sian naskiĝtagon resp. la naskiĝtagon de 1-jara nepino. Paulina miksis la tempojn, sed la venontan fojon ŝi certe ĉeestos!!

Nun fino de la unua ĉapitro. La ĉapitroj estas sufiĉe longaj kaj ni bezonis 1½ horojn. Por la venonta fojo (28 marto) ni legu ĉapitron du.

Ann-Louise gvidis la diskuton. Se ĉiuj opinias same ne estos diskuto. Pri Esperanto kiel latinida lingvo mi lanĉis la malnovan argumenton ke Esperanto estas "La nova Latino". Neniu samopiniis. Hmmm... Tamen laŭ mi estas bona argumento por kuracistoj, apotekistoj, botanikistoj k.a. Ili ja alte taksas

la latinon kaj trovas ke ili jam komprenas multajn esperantajn fakvortojn. La latino ja ankaŭ havas altan prestiĝon.

Jes, ili ja pravus kiuj diras ke Esperanto estas elstara "paca" lingvo. Latinaj tekstoj plej ofte temas pri militoj.

La verkisto uzas la Mi-formon kaj direktas sin al "Ingrid". Nun ni scias iomete pri ŝi. Ŝi ankaŭ estas studento en Lund.

"Ĉu vi memoras, Ingrid..." estas ofta komenco de frazo. Björn, la rakontisto, priskribas ŝin kiel bone vestitan, kuraĝan, modernan stokholmaninon kaj sin mem kiel kamparanon en lignaj ŝuoj parolante la smolandan dialekton. Tamen estas nur komence ke li sentas sin malsupera. En la fino de la ĉapitro ili jam estas geamantoj. /Siv

Referaĵo de prelego de Orlando Raola

Nepras havi digitalan sperton, ĉu ne? Por ekzerci min mi por la unua fojo kuraĝis partopreni en Zoom-kunveno. Antaŭe mi partoprenis en la Libroronda kunveno per Google Meet, sed zoom estis nova por mi.

Je 19.30 h. dimanĉe la 14an de februaro mi sukcesis eniri la kunvenon. La aspekto de Peter Wraae kaj Ann-Louise Åkerlund trankviligis min. Male al la sperto de Google Meet mi ne povis vidi ĉiujn samtempe, sed ne gravis. La persono, kiu por la momento parolis estis bone videbla.

Orlando Raola (estrarano pri Kulturo, Kongresoj, Biblioteko, Eldonado). Foto de 2003, sed 18 jaroj ne lasis impreson sur lin laŭ mi.

La titolo de la prelego estis "Kiel mi esperantiĝis" kaj iomete pri lia laboro kiel estrarano en UEA.

Orlando Raola devenas el Kubo, kie li lernis Esperanton jam en la baza lernejo. Kelkaj personoj plej bone lernas en kurso kun gvidanta instruisto. Aliaj lernas mem per propra metodo. Al la lasta kategorio apartenas Orlando Raola.

Li estas kemia inĝeniero. Kun la tempo tamen li laboris tuttempe por Esperanto. Por la UK en 1990 en Havano li intense agadis.

Lian ideon translokiĝi en San Franciscon estis barita de Usono unu fojon. Li ja estis kubano kaj la malvarma milito regis. En 1994 li sukcesis, sed daŭris tri jarojn, ĝis lia familio rajtis veni.

Energia viro ĉiam ricevas novajn taskojn. Li prelegis, skribis, vojaĝis kaj havis diversajn komisionojn. Li eĉ vizitis Svedion. Iam ial li volis lerni la svedan. Sed eĉ se li ŝatas lingvojn ne eblas lerni ĉiujn lingvojn. Esperanto estas lia pli uzebla lingvo.

Kun lingvo sekvas kulturo. Mondaj kulturoj interesis lin. Granda kontrasto al la tropikaj kaj subtropikaj landoj, Nordio fascinis lin, aparte Svedio kun la Nobelpremio. Periode li kunlaboris kun la Sveda Instituto.

Vojaĝo laŭlonge de la norvega marbordo fiksiĝis en lia memoro. Estis vintro kaj li volis spekti la nordlumon. La ŝipo skuis kaj la vojaĝo ne estis tre komforta.

Ankaŭ pri Svedio li havis dubojn. Kial svedoj fieras pri IKEA. En Usono la mebloj estis grandaj. Lia edzino okupis pri stiloj i.a. la dezajno de mebloj. Verŝajne ili ambaŭ rigardis IKEA:n senstila vendejo.

Mi rekomendas al ili studi Ora Ĵurnalo:n. Ek de la decembra numero troviĝas "antaŭ-Ikea-Stilo", la baroka, la rokoko, kaj la renesanca stiloj. Venos pliaj. Mi atendas la stilon de Karin kaj Carl Larsson. Kun ok infanoj Karin tamen strebis plibeligi la ĉiutagan vivon. Ŝi aranĝis florbukedojn, kusenojn k.t.p. kaj Carl pentris ilin. La mebloj estas simplaj kaj

preskaj ĉiam blanke farbitaj. Mia plej prefera stilo! ... Ingegerd Granat faras la serion.

Demando al Orlando Raola: Kiel ni logu junulojn al Esperantujo? – certe grava demando al UEA-estrarano. Tiam li rakontis pri sperto en Britio. Estas du sekcioj de la sama klubo. Li trovis ambaŭ same agrablaj. Tamen en unu grupo estas nur maljunuloj (aŭ

preskaŭ) kaj en la alia nur gejunuloj. Kial? En Eŭropa estas tiel, en Usono ne. Do, logu gejunulojn per programo, kiu interesas kaj junulojn kaj maljunulojn – ekz. manĝo. Hmm, ĝi ne logus min.

Mi ŝatis mian unuan veran zoom-kunvenon. Havi kontakton trans la Atlantiko sen vojaĝkosto – **mirinde!** /Siv

Le chat et le soleil

de Maurice Carême (1899–1978)

La kato malfermis la okulojn
La suno eniris ilin.
La kato fermis la okulojn
La suno restis en ili.

Jen la kaŭzo ke en vesper'
Kiam la kato ripozas
Mi rimarkas en la nigro
du pecojn de sunbril'.

Letero el Viktorio, Kanado, la 22an de februaro

Lottie Ericson, kiun ni renkontis en Lahtio, skribis al ni la jenon:

” [.....] Mi scias ke estas multaj virusmalsanuloj en Svedio kaj multaj en Gotenburgo. La fratino de mia sveda amikino loĝas tie, kaj mi ĵus parolis kun ŝi. Ŝi ĉiam havas por mi multajn novaĵojn de Svedio.

La vintro baldaŭ finiĝas kaj en Viktorio kie mi loĝas, ne ofte neĝas sed ĉi tiun jaron ni havis tri tagojn de multe da neĝo, kio rezultis en ĥaoso ĉie en Viktorio, ĉar la urbo havas nur unu neĝoplugilon.

Sed familioj trovis siajn sledojn, portis ilin al montetoj kaj vere amuziĝis.

Sed nun floroj kaŝrigardas el la tero. Tamen mia amiko loĝas apud monto kaj kvarfoje ni skiis.

Sed ĉi tie en Viktorio mi esperas ke mi baldaŭ povas elpreni mian biciklon kaj ĝui la printempveteron.

Mi esperas por vi sanon, ridon kaj sunbrilon!!! Amike, Lotte.”

Dankon, Lottie! Same al vi! /Siv

El Vikipedio:

Viktorio estas la ĉefurbo de Brita Kolumbio, la plej okcidenta provinco de Kanado. Sur la plej suda pinto de Vankuvera Insulo, Viktoria

estas mond-ranga celloko por turismo; ĝin vizitas jare pli ol 3,65 milionoj da vizitantoj, kiuj aldonas pli ol miliardo da dolaroj (kanadaj) al la ekonomio de la urbo.

Viktorio ankaŭ estas haveno por kruz-ŝipoj, kiuj alkajiĝas ĉe la kruzŝipa stacio de Terpinto Ogden. La urbo ankaŭ havas ekonomian avantaĝon pro sia proksimeco al Kanada Militbazo Esquimalt, la ĉefa ĉe-pacifika mararmea bazo de la kanada militservo. Urbocentra Viktorio ankaŭ servas kiel la

komerca centro de la Ĉefurba Distrikto Viktorio; tie estas multaj noktokluboj, teatroj, restoracioj, kaj drinkejoj, kaj tie okazas pli grandaj regionaj eventoj. Piroteknikaĵoj kaj ĉeakvaj koncertoj allogas dekmilojn da viktorianoj kaj vizitantoj al la urbocentro. /Siv

Klimato en Viktorio

		Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aŭg	Sep	Okt	Nov	Dec
Taga maksimumo (meze)	°C	7.0	8.6	10.6	13.1	15.9	17.9	19.8	20.1	18.5	13.8	9.4	7.1
Taga minimumo (meze)	°C	3.0	3.7	4.5	6.0	8.2	10.0	11.3	11.7	10.7	7.9	5.0	3.2
Precipitaĵo (meze)	mm	94	72	47	29	26	21	14	20	27	51	99	109
Neĝo (meze)	cm	10	3	1	0	0	0	0	0	0	0	4	8
Sunbrilo (meze)	h	74	94	150	202	267	274	328	297	204	153	83	67
Datumoj estas por Mezurejo Gonzales en Viktorio													

Similas al Gotenburgo, ĉu ne? /Siv

Kion ni faru por la fina venko?

de Lenke Szász

Same kiel ĉiu ĝisosta verdulo, mi multe cerbumadis pri la "fina venko" de nia kara lingvo Esperanto.

Dum multa cerbumado, mi ekhavis diversajn ideojn, kelkajn mi eĉ pruvis: Mi skribis gazetartikolojn, faris kursojn por instrui Esperanton, parolis pri Zamenhof, pri la bela "interna ideo", faris ekspozicion el miaj esperantaj libroj, bildkartoj ktp, sed la fina venko ne alvenis. Post la kurso nur unu—du komencantoj praktikis la lingvon per korespondado.

Kion fari, kion plu fari?

Se oni endormiĝas kun iu penso en la kapo, okazas foje, ke la solvo venos dum sonĝo.

Io simila okazis ankaŭ al mi.

Kiel disvastigi la lingvon de la amo kaj amikeco tra la mondo?

Respondis iu mistera aperaĵo, fantomo, spirito, mi ne scias, kiel ĝin nomi, kaj diris la jenon per stranga voĉo alimonda:

— Vi estas stulta kaj tute ne konas la homan naturon. Varbadi por tutmonda amikeco? Sensecaĵo! Oni ne volas ami, mense kaj anime pliriĉiĝi, sed ekhavi potencon kaj riĉecon.

— Sed..., mi intermetis — ni, la esperantistoj, estas pacamaj, amikemaj homoj.

— La fantomo hahais: Ĉu la esperantistoj estas pacamaj kaj amikemaj?! Legu iliajn akrajn disputojn, konstatu mem la malamikecon, malemon al harmonio, kiel iuj intencas forpuŝi el movadaj postenoj la "rivalon", kaj ne parolu al mi pri "pacaj batalantoj"! Batali, jes! Sed vi devas fari alian himnon, alian standardon, alian devizon, se vi volas, ke Esperanto disvastiĝu, precipe inter la junularo. La Movado bezonas aron da

gejunuloj. La naive pacamaj aŭ kaŝe/malkaŝe enviaj kaj intrigemaj maljunuloj neniam kondukos vin al la fina venko.

Mi iom honte pensis, ke en la vortoj de la fantomo estas iom da vero, kaj demandis timeme:

– Sed kio estu la devizo, kiu konkerus amase la junajn korojn?

MORTIGU LA MALAMIKOJN DE NIA IDEO!
EKAL BATALO! PEREU ĈIUJ KIUJ
MALSAMOPINIAS!

Tiamaniere vi varbos pli da homoj, ol per ŝafblekado pri amo kaj amikeco – li aldonis malestime kaj malaperis en la mallumo.

Nu, certe tio ne estis la spirito de Zamenhof. Kaj mia sonĝo fakte estis KOŜMARO.

Lenke – Sonĝemulo

Nemateria kultura mondheredaĵo finnlanda de Raita Pyhälä

En decembro 2020 UNESKO akceptis finnan saŭnumadon en sian liston de nemateriaj mondheredaĵoj. Ne temas nur pri la sinbanado sed pri kutimoj kaj tradicioj: kiel konstrui, hejti, uzi la saŭnojn, kiajn rakontojn, kantojn kaj mitojn oni aŭdas kaj kion oni faras post la bano.

En Finnlando staras 3,2 milionoj da saŭnoj, kelkaj el ili estas publikaj en urboj, hoteloj, naĝejoj, sed la plejparto estas privataj. 90 % el finnoj banas sin almenaŭ unu fojon semajne, kaj multaj banas sin dufoje aŭ pli ofte. Familio povas havi plurajn saŭnojn, la plej ŝatatan eble ĉe lago aŭ maro, kie la feriodomo situas. Unu saŭno kampare povas esti fumo-saŭno, kies hejtado postulas almenaŭ kvin horojn kaj kien oni portas la lav-akvon per siteloj el puto aŭ lago/rivero.

Alia saŭno povas esti plej moderna, kun duŝoj, elektra lumo kaj duonhora hejtado. La saŭno povas tamen esti same moderna, sed hejtata per ligno en 1–2 horoj.

Dum la 2a Mondmilito soldatoj banis sin en memkonstruitaj saŭnoj eĉ en tranĉeoj. Tio helpis ne nur pri la higieno, pedikoj, sed ankaŭ mense, kreante momentojn de malstreĉiĝo kaj bonaj memoroj. La saŭnon oni povis uzi ankaŭ por fumaĵi ŝinkojn aŭ fari farunon el terpomoj. Bildojn pri saŭnoj vi trovas ĉe **museovirasto.kuvat.fi**.

La nunaj reklambildoj pri saŭnoj, kie pozas junulinoj volvitaj en grandaj bantukoj trompas vin. En la saŭnojn oni kutime iras nuda. Ĝuste tiu nudeco bremsis kaj malfaciligis la akcepton ĉe UNESKO. En siaj petskriboj Finnlando provis eviti menciojn pri

la nudeco. En la saŭno oni agas laŭ la familiaj aŭ personaj kutimoj. En iu enketo oni demandis, ĉu la respondantoj iam seksumis en la saŭno. La plej ofta respondo estis ke ne,

pri seksaj aferoj oni kutime ne pensas en la saŭno, sed ekzemple se la geedzoj jam elsauĝnigis siajn lavitajn infanojn, ili iam profitis de la oportuno.

En la fora pasinto oni naskis kaj poste la patrino kun bebo ripozis en la saŭno. Oni uzis la ne tro varman saŭnon por kupado kaj ĉia kuracado. Multloke mortintoj estis lavitaj kaj revestitaj en la saŭno antaŭ la enĉerkiĝo.

En la plej malnovaj mitoj mortintoj revenas en la saŭnon ekzemple Kristnaske. La vivantoj lavu sin pli frue, por lasi tempon al la mortintoj. En pli novaj rakontoj oni rakontas pri la koboldo, kiu loĝas en la saŭno. Lin oni neniel ofendu!

Vinjeto de esperanta traduko de la unua finna romano Seitsemän veljestä de Aleksis Kivi, aperinta en 1870 en formo de kajeroj. La E-traduko aperis en 1947, tradukis Ilmari Ekström.

La Dinastio Broström en Gotenburgo

Parolturno diras: "En dinastio ofte estas ke la unua generacio akiras, la dua administras kaj la tria pereigas".

Parto 2.

Dan kiu administris ...

Dan Broström (1870–1925) estis edukita al ŝipposedanto kaj edziĝis rekte en la Gotenburĝan komercan aristokrataron. La edzino Ann-Ida, naskita "Mark" (1882–1965), estis unu el la plej elstaraj reprezentantoj de la firmao.

Dan Broström estis politikisto por la liberala partio en la registaro. Li estis pli dinamika ol la patro Axel Broström kaj la firmao kreskis dum lia periodo. Pli da filioj kaj vaporŝipkompanioj ŝanĝiĝis al novaj linioj ekz. "Ostasiatiska Kompaniet" (Orientazia Kompanio) 1907, "Svenska Amerika-Mexikolinjen" (Sveda Amerika Meksika Linio) 1911 kaj "Rederi AB Sverige-Nordamerika" (Ŝipkompanio Svedio-Nordameriko) 1914, kun la tempo rebaptita al "Svenska Amerikalinjen" (Sveda Amerika Linio) kaj Dan Broström estis la unua aganta direktoro.

Jaro 1907 inaŭguriĝis la grandioza kontora palaco kiu situis ĉe la "Packhusplatsen" (Pakeja placo). Jam 1901 la firmao Broström mendis ŝipojn de Anglia ŝipkonstruejo, ankaŭ

oni akiris ŝipkonstruejon en Gotenburgo, "Eriksberg" 1915 kaj la akciaplimalto en "Götaverken" 1916. Dan Broström kreskis kiel administranto laŭ tio.

Dan Broström estis filo de Axel Broström kaj li edziĝis en 21:a de novembro 1906 kun Ann-Ida. La paro havis kvar infanojn, nome la filon Dan-Axel, kaj la filinojn Kerstin, Brita kaj Margaretha. Ĉiuj en la infanaro havis grandajn aŭ malgrandajn rolojn en la firmao Broström, sed tio estas alia historio.

Katastrofo okazis la 24:an de julio 1925. Dan Broström, Ann-Ida kaj ŝoforo veturis per aŭto en suda Svedio. Dan Broström, kiu havis grandan intereson por konduki aŭtoj, kaptis la stirradon kaj la aŭto renverŝiĝis en "Trönninge" sude de la urbo Halmstad.

Dan Broström mortis pro tiu fatala akcidento. La edzino Ann-Ida kaj la ŝoforo transvivis kun negravaj vundoj.

La cindro de Dan Broström estis transportita de "Halmstad" al Gotenburgo per boato kaj per aŭto al la hejmo ĉe "Skyttegatan" en la urboparto "Lorensberg".

La funebra procesio veturis en 29:a de julio 1925 laŭ itinero Gotenburga Avenuo – Ponto de Vasa – Okcidenta Havenostrato kaj la enteriga ceremonio havis lokon en la Gotenburga Katedralo. Post la ceremonio la nigra vagono kun Dan Broström pluiris super Okcidenta Havenostrato, Ponto de Vasa, Nova Aleo, Odirastrato al Orienta tombejo. La familia tombo situas ĉe riĉula altaĵo. Tie li restis, la granda administra ŝipposedanto kiu estis la plej grava por Gotenburgo kaj la urbaj loĝantoj.

Homoj translokiĝas al Islando

Kerstin Rohdin rakontas

ISLANDO, kies historio komenciĝis ĉirkaŭ la jaro 800. Tiam loĝis jam kelkaj ermitoj, monaĥoj devenintoj el Irlando. Meze en la 9-a jc velis vikingaj boatoj okcidenten al Irlando, kie ili atakis la monaĥejon Lindisfarne en la jaro 793.

Tio estis la komenco de la Vikinga periodo. Iom poste ili trovis Islandon. La irlandaj monaĥoj rapide forfuĝis, kiam la paganoj alvenis. La nomo de la unua nordlandano, kiu ekloĝis en Islando estas **Floki Vilgerdarsen**. Li flugigis tri korvojn, kiuj montris al li, kie troviĝas lando.

ISLANDO, vulkana insulo en la Norda Atlantiko, 100 260 km², 318 450 enloĝantoj.

En la golfo, kien li alvenis troviĝis multe da glacio kaj li donis al la lando la nomon "Islando". En diversaj jarcentoj, la temperaturoj estis tre diversaj ĉe la insulo. Dum la 17-a jc estis tre malvarme, "la eta glacia periodo".

Landnamabok, la libro, kiu rakontas pri tiuj, kiuj ekloĝis sur Islando, diras ke la unua, kiu prenis al si landon nomiĝis **Ingolfr Arnarson**.

En 874 du fratoj ekloĝis sur la insulo kune kun brutaro kaj sklavoj, kiujn ili rabis dumvoje. Ili flosigis la fostojn de la temploj de la paganaj dioj de hejmo en Norvegio. Tiuj alteriĝis en golfo montrante, ke tie estu ilia nova hejmo. Ili elboatiĝis kaj trovis, ke fumo elvenas el la tero. Ili donis la nomon **Rejkjaviko** (fuma golfo) al tiu loko.

Dum longa tempo okazis en Norvegio kvazaŭ civilmilito inter nobeloj, terposedantoj, pri kiu prenu la potencon kaj fariĝu "la reĝo". Pluraj nobeloj elektis por si novan vivon sur Islando.

En Landnamabok oni listigis 3000 nomojn de personoj alvenintaj. Tiu libro estis verkita

komence de la 13-a jc, longe post kiam la unua enloĝanto alvenis. Same oni skribis la sagaojn komence de la 13-a jc, longe post kiam okazis la eventoj, kiuj ludis dum 8-a – 9-a jarcentoj.

La sagaoj dividiĝas en diversaj grupoj; **kungasagor (reĝaj sagaoj)**, kiuj rakontas pri skandinavaĵoj "reĝoj" ekde la vikinga periodo ĝis la frua Mezepoko. La plej fama en tiu grupo.

La dua grupo estas familiaj sagaoj, kiuj rakontas pri la sorto de familio aŭ regiono. Unu el la plej famaj el tiuj nomiĝas "**La sagao de Egil Skallagrímsson**". Ĝi en sukoplana kaj drasta lingvo vivigas la vivon de tiu parenkaro. Oni prijuĝas tiun verkon kiel vera artaĵo. Pluraj sagaoj havas anonimajn rakontistojn.

La tria grupo estas **islandaj "fornaldarsagor"** (praaj rakontoj). Ili baziĝas sur malnovaj mitoj kaj havas karakteron de belarto.

En la fino de la 9-a jc **Harald Belharulo** gajnis kiel la reĝo de Norvegio kaj la nobeloj, kiuj estis venkitaj, ne plu sentis sin sekuraj en

Norge. Ili grandskale migris al Islando kaj "prenis multe da lando". La liberaj viroj kolektiĝis por krei leĝon, ili trovis lokon por kunveni, **Tingvellir**.

Tiu loko fariĝis parlamentejo de kie oni regis la landon kaj prijuĝis la krimojn kaj eventojn en la lando. La prezidanton de la parlamento oni nomis **godr**, vorto, kiu devenas de "gud" (dio). La prezidanto ludis similan rolon kiel gvidanto en la malnova pagana socio. Li devis respondeci por la socio, pagi por buĉoferoj, zorgi por kapitano kaj maristoj de alvenantaj ŝipoj.

Post la ŝanĝo de religio li devis pagi por konstruo de preĝejoj. Fama rakonto estas, ke la islandanoj ne volis baptiĝi en malvarma akvo de la lagoj, sed volis atendi ĝis oni alvenis al la varmaj fontoj, kiuj abundas sur la insulo. Godr devis koni la leĝon parkere kaj devis instrui al sia posteulo la saman tekston.

Ofte la viroj venis kun armiloj al Tingvellir, kun glavoj kaj pafarkoj. Okazis ke la malamikoj tuj vundis aŭ mortigis unu la alian. Kiam la mortintoj venis al la ĉielo "**Valhalla**" ili trovis multe da manĝo kaj fajron, kiu donis al ili varmon – du grandaj mankoj dum la vivo.

La tiama islanda vivo estis malfacila, krom manko de komforto, ili multe batalis inter si, mortigis unu la alian pro venĝo aŭ justeco laŭ pagana pensmaniero. La sagaoj estas plenaj de teruraj priskriboj kaj rakontoj.

Mi finas per citaĵo el la sagao de Egil **Skallagrimsson: "Patro kaj filo ne parolis unu kun la alia, nek malbonaĵon, nek bonaĵon, kaj tiel pasis la vintro."**

Konatiĝu kun la islandaj sagaoj tradukitaj esperanten de Baldur Ragnarsson.

Esperanto i Skärstad

Av Bo Sandelin

Ingen lär väl nu med bestämdhet kunna säga när esperanto kom till Skärstad. Vad jag känner till fanns det i mitten av 1900-talet tre aktiva esperantister i Skärstad*: min far Arvid Johansson samt bröderna Harald och Bertil Fingalsson.

Jag vill minnas att pappa (född 1911) berättat att han började lära sig språket 1928 genom en kurs i tidningen Såningsmannen. Han hade liksom de flesta i sin generation gått sex år i folkskola och inte haft något främmande språk på schemat. Men han var språkintresserad och fångades av esperanto. Senare i livet tog han Hermodskurser i franska, och under många år prenumererade han på den franska versionen av Unescos tidskrift *Le Courier*. Han sa att det hade underlättat för honom att han först hade lärt sig esperanto, eftersom större delen av

ordförrådet i esperanto bygger på romanska språk. I 50-årsåldern började han lära sig tyska, medan engelskan fick vänta.

I Svenska esperantoförbundets matrikel för 1939 står han bland medlemmarna i Jönköpings Neutrala esperantoförening *La Konkordo*, som betyder enigheten. 1930-talet var för övrigt en blomstringstid för esperanto, och till Jönköpings läns distrikt av Svenska esperantoförbundet var enligt matrikeln föreningar i Aneby, Bodafors, Eksjö, Jönköping, Nässjö, Skillingaryd, Tranås och Vetlanda anslutna. Ingen av dessa finns kvar 2014 enligt Svenska esperantoförbundets hemsida.

Harald Fingalsson började lära sig esperanto i slutet av 1940-talet. Han var då hos pappa för att få lite tips, och jag minns ett fragment av

deras samtal. Harald, som arbetade i Kaxholmen – jag tror vid Ekmans sängfabrik – bläddrade i en lärobok och sa att han kunde läsa i den under matrasterna.

Vad som hade gjort Harald intresserad av esperanto är jag inte säker på, men det kan ha varit ett eller två offentliga esperantoföredrag i gamla Södra skolan. Vid det ena talade en egyptier med en karakteristisk röd fez, en huvudbonad som förbjöds i Egypten 1953. Föredraget tolkades till svenska av Märta Jensie, maka till den ledande esperantisten i Jönköping, Knut Jensie. Vid ett annat tillfälle tror jag att Anna Alamo Sandgren talade. Hon var Sveriges enda yrkesesperantist, knuten till Kristliga esperantoförbundet, och reste och höll föredrag över hela landet för att sprida både esperanto och det kristna budskapet.

Harald blev en aktiv esperantist som läste tidskrifter och böcker och deltog i möten och kongresser. Från 1951 är han enligt Universella esperantoförbundets årsbok förbundets lokale vice delegat, medan pappa var delegat. Till delegaternas uppgifter hörde att lämna information om hotell, kommunikationer, turistmål, handel, arbetsmarknaden och annat som medlemmar ute i världen kunde tänkas fråga om, men den främsta effekten av att finnas med i delegatförteckningen var nog att det med posten kom trycksaker och massbrev av diverse slag.

Haralds bror Bertil var väl inte riktigt lika engagerad, men han behärskade språket och deltog i olika lokala evenemang.

Möte i Jönköpings esperantoklubb omkring 1980. I fätöljen till vänster Harald Fingalsson. Bakom honom närmast till vänster Arvid Johansson och Bertil Fingalsson. Näst längst till vänster Sveriges Radios förre Hongkongkorrespondent Hans Granqvist. Längst till höger Dolly Lindén gift med Hans Granqvist. Flickan längst fram, dotter till Dolly Lindén, är Katarina von Bredow (som 2013 fick Smålands Akademi Emilpris till Astrid Lindgrens minne).

Krigspaket och krigsbarn

De två världskrigen stred naturligtvis mot esperantorörelsens inre ide, men samtidigt fick rörelsen en ny uppgift i att förmedla

kontakter mellan människor i olika krigförande länder och bistå krigsdrabbade esperantister. Denna verksamhet var särskilt välorganiserad under första världskriget, men

förekom även under och efter det andra. Mitt minne av detta är att mina föräldrar i slutet av 1940-talet och början av 1950-talet skickade kartonger med matvaror till en familj Brückner i Eisenach och en familj Markau i Hamburg. Tackbrev med bekräftelse på att sakerna kommit fram lästes högt och översattes samtidigt av pappa om de var på esperanto (vilket alltid var fallet med breven från Hamburg) eller av mamma om de var på tyska (vilket ibland var fallet med breven från Eisenach). Beskrivningarna av hur familjerna levde under mycket knappa materiella förhållanden i det av kriget sönderslagna Tyskland var gripande att höra.

Markaus besökte vi sedan i samband med en semesterresa i en liten Renault 4CV till Nederländerna 1953. De bodde mycket trångt i en delad lägenhet. Vi blev överraskade av att de hade en dotter i 40-årsåldern som talade flytande svenska. Det visade sig att hon efter första världskriget hade varit krigsbarn hos en familj i Tenhult. I slutet av 1950-talet bodde Emil Markau några dagar hos oss i Skärstad då han deltog i en kongress i Jönköping med det internationella kristliga esperantoförbundet.

Man såg 1953 fortfarande många ruiner efter bombade hus i Tyskland. Men Autobahn hade en kvalitet långt över de svenska vägarna, vilket inbjöd till att testa 4CV:ans maxhastighet. Under fruktansvärt oljud var bilen under några sekunder uppe i 110 km i timmen, innan pappa lättade på gasen.

Gästboken

Esperantister som hälsade på i Lidhem från 1940-talet och framåt brukade skriva i gästboken. Familjen Jensie från Jönköping förekommer flera gånger, första gången 29 september 1946, då Knut Jensie skriver:

”Pro la tre agrablaj horoj, kiujn ni pasigis en via bela familia rondo, ni kore dankas. Ni esperas, ke baldaŭ venos tempo, kiam

esperanto ree floros, ne nur en nia propra lando, sed en la tuta mondo!

Por Esperanto al la Eterna paco jen nia komuna devizo!”

Det betyder:

”För de mycket angenäma timmar, som vi tillbringat i er vackra familjekrets, tackar vi hjärtligt. Vi hoppas att snart kommer en tid då esperanto åter blomstrar, inte bara i vårt eget land, utan i hela världen!

För Esperanto mot den Eviga freden, här är vårt gemensamma valspråk!”

Den 29 maj 1949 finns också namnen på några Huskvarnaesperantister bland gästerna. I Huskvarna fanns en esperantoklubb som inte var knuten till det i princip politiskt neutrala Svenska esperantoförbundet utan till Svenska arbetaresperantoförbundet. I Sverige har, till skillnad från vad som varit fallet i en del andra länder, förhållandet mellan de två förbundens medlemmar varit mycket gott, och man har besökt varandras tillställningar.

Åren 1960–1961 märks, förutom gäster från Åbo och Helsingfors, Rose och Ferenc Szilágyi. Den senare, som invandrat från Ungern 1932, hör till de mest kända esperantoförfattarna.

I augusti 1967 kom en besökare från Szczecin i Polen, och i augusti 1969 kom Leo Kazancev från Ivanovo i Sovjetunionen. Leo var en läkarstudent, som jag hade haft brevkontakt med. Under en kort period var de stränga sovjetiska utresebestämmelserna något liberalare, vilket gjorde det möjligt för honom att besöka oss.

Sen står det inte så mycket mer i gästboken. Två sidor och 23 år senare kommer det sista bidraget. Då den 7 september 1992 är det åter Leo Kazancev som skriver. Han hade flugit till Stockholm, där pappa och jag hämtat honom med bil. Under hans besök i

Lidhem fick pappa sin första hjärtinfarkt, och Leo fick oplanerat en glimt av svensk sjukvård.

Pappa fördrev en del av tiden med esperanto även efter det att han 1993 flyttat till Skärstadal. Men det blev på en annan nivå. 1994 är sista året som han finns med i Universella esperantoförbundets delegatförteckning. Han dog 1996. Harald Fingalsson hade gått bort tidigare och finns

inte med i delegatlistan efter 1983, då han stod som Jönköpings delegat.

*) Skärstad ligger nu i Jönköpings kommun. Jag växte upp där på 1940- och 1950-talen. Under de sista gymnasieåren började jag lära mig esperanto. Dess regelbundenhet och lättlärdhet jämfört med skolspråken fascinerade mig. I boken Esperanto – drömmen om ett världsspråk (2013) presenterar jag språkets historia. Denna artikel har tidigare publicerats i Skärstadboken 2014.

Konfirmation i Skärstads kyrka sommaren 1953

När Bo Sandelin berättar om Skärstad dyker ett minne upp. Jag bodde inte i Skärstad, men konfirmerades i Skärstads kyrka. Konfirmationen skulle ha varit i Järstorps kyrka, på andra sidan Jönköping, men eftersom vi det året bara var två konfirmander, tyckte Bertil Alberius att vi under själva konfirmationshögtiden kunde slås ihop med Skärstadsgruppen, som kyrkoherde Thulin hade. Vi blev alltså sammanlagt ett 10-tal konfirmander. Bertil Alberius hade drillat oss, så vi skulle kunna svara på Thulins alla frågor.

Alberius skjutsade oss i sin Saab. Jag njöt av bilfärden genom Jönköping. Mina föräldrar

hade ingen bil. Hur de och min lillasyster kom till Skärstad, vet jag inte, men det gick väl bussar. Minns att någon av skärstadkonfirmanderna tyckte att vi skulle räkna upp höger hand om vi kunde svara på frågan och vänster om vi inte kunde, så skulle föräldrarna tycka att vi alla hade lärt oss mycket. Så tyckte emellertid inte Thulin. Kan förhöret ha varit en rest av det gamla husförhöret?

Första nattvarden var förstås högtidlig och under hemfärden kände vi oss riktigt vuxna.

Solen sken och halva sommaren låg framför oss. /Siv

Helen Keller.... Monica trovis ĉi tiun informon pri ŝi:

Helen Keller (1882–1968) naskiĝis en Tuscumbia, urbo en Alabama, Usono. En la aĝo de 19 monatoj febromalsano atakis ŝin kaj igis ke ŝi estis surdblinda.

La vigla kaj gaja knabino ŝanĝis en sovaĝan besteton – almenaŭ pensis tion la terurita ĉirkaŭaĵo. Ŝiaj gepatroj kontaktiĝis kun Alexander Graham Bell, kiu laboris kun surdaj infanoj.

Ĉar ŝi ja krome estis blinda, li rekomendis ilin kontakti La Perkins Blindinstituton en Massachusetts kaj tiel estis.

La nur dudekjara Anne Sullivan ricevis la taskon zorgi pri Helen Keller.

Estos 49 jara longa kunlaboro. Anne Sullivan estis vidhandikapita. Ŝi petis kaj ricevis permeson de la patro de Helen tempe izoli la filinon de la cetera familio en dormeto. Ŝia unua celo estis igi disciplinon en la dorlotitan Helen.

Anne Sullivan uzis metodojn de Samuel Howe por havi kontakton. En la mano de Helen, ŝi signis per liter simboloj la nomojn de diversaj objektoj. Per tio sekvis ke la kontakto de ili plifortiĝis.

Helen Keller estis la unua surdblinda persono, kiu trapasis universitatan ekzamenon. Ŝi estis politike aktiva, kaj agis por rajtoj de virinoj, handikapuloj kaj laboristoj. Ŝi estis socialisto kaj havis kontakton kun suspektataj komunistoj, kiuj ofte estis celoj de inspektoj de FBI.

Helen estis verkistino kaj preleganto. Ŝiaj libroj estis bruligitaj en la naziisma Germanio.

Ŝia infanaĝa hejmo Ivy Green estas hodiaŭ muzeo.

Libroj de Helen Keller:

- "Ljus i mitt mörker" (1960) (Lumo en mia malhelo).
- Ŝia aŭtobiografio "Mitt livs historia" (La historio de mia vivo) temas pri ŝiaj unuaj dudekaj jaroj. Ĝi estas tradukita en plurajn lingvojn.

Fonto: Wikipedia

Ivy Green

Iomete pri la sveda organizo por surdblinduloj, FSDB: "Föreningen Sveriges DövBlinda" (La Asocio de svedaj surdblinduloj).

FSDB fondiĝis en 1959. Ĝi estas influorganizo, ne ligita al iu politika aŭ

religia organizo. Oni laboras laŭ la principo de la rajto de plena partopreno, egaleco, memstareco kaj decidrajto por surdblinduloj en ĉiu sekcio de la socio. Ekde la fondado FSDB havas gravan funkcion por forpreni la izoladon, kiu povus esti la sekvo de la surdblindeco.

Krom la 12 regionaj asocioj dise en la lando, ankaŭ troviĝas tri sekcioj en FSDB: La Gepatra Konsilio, La Familia Sekcio kaj La Surdblindula Junularo (DBU).

La Asocio Svedaj Surdblinduloj troviĝas en Facebook.

Mi finas mian artikolon per kelkaj vortoj pri mi mem:

Mi estas duone surdblindula en mia maldekstra flanko. En mia dekstra flanko mi havas gvidan vidadon kaj mia dekstra orelo havas difektan aŭdadon.

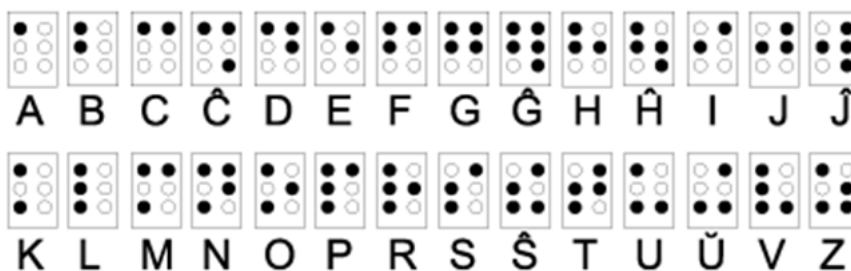
Monica

Aldono de Siv: Malgraŭ la malfacilaĵoj Monica (antaŭ la pandemio) partoprenis en niaj esperantokunvenoj kaj en diversaj kursoj, i.a. en skribkursoj. Ŝi multe legas i.a. esperantajn librojn kaj – kompreneble La Espero kaj Ora Ĵurnalo. En la reta Librorondo ŝi estas memklara partoprenanto. De tempo al tempo ŝi donas al Ora Ĵurnalo artikolon, ekz. tion, kion vi ĵus legis. Koran dankon, Monica!

<https://www.youtube.com/watch?v=69mx05GwsAo>
<https://www.youtube.com/watch?v=QJPnTcAUhR8>

Esperanta brajla alfabeto

Inga trovis ĝin. Komparu C kaj Ĉ, S kaj Ŝ, G kaj Ĝ!

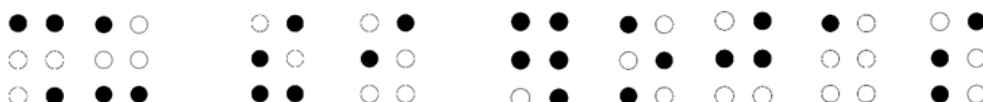

Esperanta Brajla Alfabeto

La Biblio en Brajlo

Ĉu vi povas legi la jenan frazon?

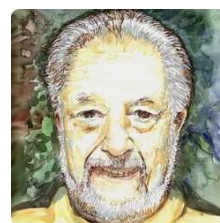

Vortludo

La artisto sin nomas Yanpetro Kavlan

<http://www.yanpetro-kavlan.fr/>

Mempotreto (akvarelo)

Tredje delen – 7 viktiga bokstäver i esperanto-alfabetet av Inga Johansson

k kvar kaj kvin ke

Neniam C

ekz **kampadi en kampadejo**
kancero klipo koliero kortizono
kosinuso krespo kriketo kurlingo kisto

l la ĉiam ekz la suno la luno la steloj

li laca laĉo lago lako lama lano lasi laŭ
legi leĝo ledō leki levi ligi liki limo lino
lipo liro lito lobo logi loĝi loko loti lui
ludi lumo luno lupō

m mal mil mis-

mi maĉas maĉgumon mem
mamo mano mapo maro maso maŝo
meki meti meze mino miri mito modo
moki mola mono moro movi muĝi
muko mulo muso muŝo muta

n akuzativa -n direkto movo al nova stato
mezuro

li amas **min** sed mi ne amas **lin**
kiun vi renkontis?
la muso kuras **sub la liton** – la muso kuras
sub la lito
mi disrompis la **vazon** en mil **pecojn**
la festo daŭris **ok tagojn**
sako da pomoj estas **du kilogramojn** peza

ni ne nek nu nul nun nur naŭ naĝi
nano napo naso nazo neĝi nepo nevo
nodo noti nova nuda nuko

-o markas la substantivojn post morfemo
-o + -j -o + -n -o + -jn

-os montras verban formon en estonta tempo
– futuro

oj! ok ol oni okoble ok okono
okope obei odo oero ofte ogro okro
okso olda oleo ondo opio oro ordo
osto ovo ozono

p plaŭ! puf! per pli plu plus po por post
pra pre pri pro

paco pado pafi pagi paĝo pako pala
pano papo

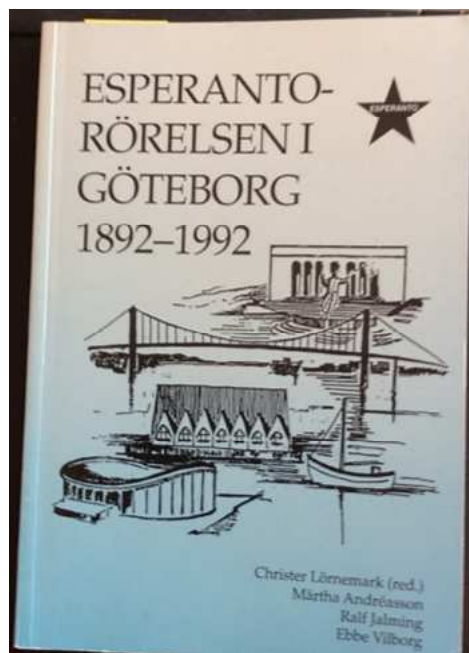
paro pasi paŝi pavo peco peĉo pego
peki peli peni pepi peri pesi pezi peti
pia pico piĉo pigo piki piko pino pipo
piro pisi pizo polo pomo popo poŝo
povi pozi pruo pubo pugo pulo pumo
puni pupo pura puŝi putu

r rap rap! re ri

rabi rado rajo rako ralo ramo rano
rapo rara raso rato ravi regi reĝo relo
remi reno repo reto revu ribo riĉa ridi
rifo rimo ripo rito rizo robo roĵo roko
rolo roso rozo rubo ruĝa ruli rumo
runo ruso ruza ruzo

Pri la esperanto-movado en Gotenburgo

Esperantorörelsen i Göteborg 1892–1992 /

La Esperantomovado en Gotenburgo 1892–1992

Verkis: Christer Lörnemark, Märtha Andréasson, Ralf Jalming,
Ebbe Vilborg. Eldoniĝis en 1995.

Fantazia bildo pri planita statuo sur la Esperanto-placo:
"virino portanta la terglobon".

Från perioden 1946 – 1959

På den tiden fanns det en hel del esperantoklubbar, t. ex. Spårvägsklubben, som ordnade föredrag och utställningar och deltog i Spårvägens Dag.

När skyddsrum inte längre behövdes, ordnade Karl Vilborg en esperantolokal i skyddsrummet i sin fastighet: Esperanto-Hemmet. Man hade klubbmöten och utländska esperantister på genomresa övernattade där.

1946 var det en radioutsändning från Göteborg. Einar Adamsson talade om bostadsfrågan i staden och övriga landet men berättade också om esperantorörelsen i Göteborg.

SLEA, arbetaresperantisterna hade en vattenfest i Askimsbaden tillsammans med livräddningssällskapet. Därefter blev det samkväm där bl.a. Josef Richter från Tjeckoslovakien berättade om sina upplevelser under kriget.

Det var esperantokurser på Götaverken och på SKF och i tre skolor.

I "Esperanta Hejmo" var det varje år Luciafest. Ebbe Vilborg höll föredrag om Bokens Dag, en tradition som fortsatte under många år. Det handlade om årets nytkomna böcker på esperanto.

SLEA-distriktet, Göteborgs Esperantoförening och SKF-klubben arrangerade en internationell afton i augusti 1947 med gäster från Nederländerna, Belgien och Frankrike.

Så följer en uppräkningslista av kurser och sammankomster ordnade av SLEA, ABF-klubben, KELI och det nybildade SEFGA, Västsvenska distriktet av SEF.

I en Luciafest i SKFs högtidssal deltog 120 personer, varav 60 kursdeltagare.

SLEA inbjöd en kinesisk författare, Chun Chan Yeh, som höll föredrag om Kina för 400 seminarister. I en annan sammankomst med honom deltog 90 personer.

El la periodo 1946 – 1959

Tiutempe troviĝis pluraj esperanto-kluboj, ekz. La Tramoklubo, kiu aranĝis prelegojn kaj ekspoziciojn kaj partoprenis en la Tago de Tramo.

Kiam militaj ŝirmejoj ne plu estis bezonataj, Karl Vilborg prizorgis esperantejon en la ŝirmejo de sia domo – la Esperanto-Hejmo. Oni havis klubkunvenojn kaj eksterlandaj travojaĝantaj esperantistoj tranoktis tie.

En 1946 estis radia elsendo de Gotenburgo. Einar Adamsson parolis pri la loĝeja afero en la urbo kaj la cetera lando, sed ankaŭ informis pri la esperantomovado en Gotenburgo.

SLEA, la Sveda Laborista Esperanto-Asocio, havis akvofeston en la loko de banado de Askim kune kun la "La Asocio por Savado de dronantoj". Poste estis kunveno, kie Josef Richter el Ĉeĥoslovakio rakontis pri siaj travivaĵoj dum la milito.

Estis esperantokursoj en Götaverken (ŝipfarejo) kaj en SKF (globlagra uzino) kaj en tri lernejoj.

En la "Esperanta Hejmo" estis ĉiun jaron festo de Sankta Luĉio. Ebbe Vilborg prelegis pri la "Tago de Libroj", tradicio, kiu daŭris dum multaj jaroj. Temis pri libroj en esperanto, aperintaj dum la jaro.

La SLEA-distrikto, la Esperanto-Societo de Gotenburgo kaj la SKF-klubo aranĝis internacian vesperon en aŭgusto 1947 kun gastoj el Nederlando, Belgio kaj Francio.

Sekvas laŭvica nomado de kursoj kaj kunvenoj, aranĝitaj de SLEA, la ABF-klubo, KELI kaj la nove formita SEFGA, Okcidenta Sveda Distrikto de SEF.

En Luĉiofesto en la festosalono de SKF partoprenis 120 personoj, el kiuj 60 estis kurspartoprenantoj.

SLEA invitis ĉinan verkiston, Chun Chan Yeh, kiu prelegis pri Ĉinio por 400 seminarianoj. En alia kunveno kun li partoprenis 90 personoj.

I början av 50-talet var tre allmänna klubbar och en kristen klubb verksamma.

Anna Alamo Sandgren (om henne – se i februarinumret!) återkom som föredragshållare under flera år.

I november 1951 ordnade Göteborgs esperantoförening esperantoteater – ”De fem världsdalarna”.

ABF-klubben (Arbetarnas bildningsförbund) och SEFGA deltog i en hobbyutställning på Svenska Mässan med en uppmärksamman monter. Dessa båda klubbar ordnade också en offentlig föredragsserie om 8 föredrag av egyptiern Tadros Megalli och senare också av Vilho Setälä.

1952 startade *Letero*, en tidning som under många år skulle bli göteborgs-esperantisternas främsta informationskälla. Utgivningen var oregelbunden. Därför betalade man för 10 nummer i taget. Under 1952 utkom 18 nummer.

Komence de la 1950aj jaroj tri ĝeneralaj kluboj kaj unu kristana klubo agadis.

Anna Alamo Sandgren (pri ŝi, legu en la februara numero!) revenis kiel preleganto dum pluraj jaroj.

En novembro 1951 la Esperanto-Societo de Gotenburgo aranĝis esperantan teatraĵon – ”La Kvin Mondpartoj”.

La ABF-klubo (laborista studronda klubo) kaj SEFGA partoprenis en hobia ekspozicio en Svenska Mässan per montro kiu estis tre atentita. Ĉi tiuj du kluboj ankaŭ aranĝis publikan serion de 8 prelegoj de la egipto Tadros Megalli kaj poste ankaŭ de Vilho Setälä.

En 1952 la gazeto *Letero* startis, kiu dum multaj jaroj estos la ĉefa informfonto de la gotenburgaj esperantistoj. La eldono estis neregula. Tial oni pagis por dek numeroj, ne por periodo. Dum 1952 oni eldonis 18 numerojn.

1951 bildade sex klubbar ”Esperanto-Alliansen i Göteborg”, huvudsakligen för att ordna en förkongress inför världskongressen i Oslo. Den ansågs mycket lyckad, men kostade mycket.

År 1953 riktade alla klubbarna en skrivelse till stadens styrelse om upprättandet av en Esperantoplats.

Samtidigt började Göteborgs-Tidningen en esperantospalt en gång i veckan.

En 1951 ses kluboj fondis ”la Esperanto-Alliancon de Gotenburgo”, ĉefe por aranĝi antaŭkongreson de la UK en Oslo. Ĝi estis regardata tre sukcesa, sed kostis multe.

En 1953 ĉiuj kluboj direktis skribon al la urba registaro kun peto starigi Esperanto-placon.

Samtempe la ĵurnalo Göteborgs-Tidningen komencis enmeti esperantan kolumnon unufoje semajne.

Esperanto-Alliansen startade en insamling för att uppföra en staty på Esperantoplatsen (se bilden av kninnan med jordgloben!)

1958 hade man en aktiv ungdomsverksamhet. Kerstin Olsson (senare Rohdin) ordnade flera ungdomsträffar bl.a. midsommarfirande på Hälsö.

I anslutning till Esperantoplatsen hade man ett skyltfönster för information om Esperanto.

Men vad hände med planerna på en staty?

Det blev aldrig någon staty. I stället ingick de insamlade pengarna i en fond för inköp av esperanto-litteratur. Säkert mycket bättre! Därför har vi nu vårt esperantobibliotek i Stannum.

Problem fanns förstås då som nu. Några idéer som vi kunde förverkliga nu?

- Ett skyltfönster vid Esperantoplatsen?
- En esperantospalt i Göteborgs-Posten?

Men nya tider fordrar nya metoder. Internet är ju en möjlighet, som inte fanns på 40-talet.

Våren kommer också för esperanto! /Siv

Boken går att låna från vårt bibliotek.

La Esperanto-Alianco startis monokolekton por starigi statuon sur la Esperantoplaco (vidu la bildon pri la virino kun la terglobo!)

En 1958 oni havis aktivan agadon por gejunuloj. Kerstin Olsson (pli poste Rohdin) aranĝis plurajn junularkunvenojn, i.a. somermezfeston sur Hälsö.

Lige al la Esperantoplaco oni havis montrofenestron por Esperanto-informo.

Sed kio okazis al la planoj pri statuoj?

Neniam estis statuoj. Anstataŭ tio la kolektita mono aldoniĝis al fonduso por aĉetado de esperanto-literaturo. Certe multe pli bone! Tial ni nun havas nian esperanto-bibliotekon en Stannum.

.....
Problemoj estis tiam kiel nun.

Ĉu ideoj, kiujn ni povus realigi nun?

- Montrofenestro ĉe la Esperantoplaco?
- Esperantokolumno en G-P?

Sed novaj tempoj postulas novajn metodojn. Interreto ja estas ebleco, kiu ne ekzistis en la 40aj jaroj.

Printempo venos, ankaŭ por Esperanto!

/Siv

La libro estas en la sveda.

Kerstin Rohdin, kiu iam loĝis en Gotenburgo havas memorojn de la sama periodo pri kiu temas la antaŭa artikolo

En nia legocirklo ni legas la libron "Sesdek ok". En la nuna numero de "Ora Ĵurnalo" ni legas pri la historio de la esperantoklubo de Göteborg. Nun venas fabela evento de esperanto en Göteborg:

Iam 1958 – 1960 venis iu nova, juna esperantistino de Lund al Göteborg por labori en librovendejo "Wettergren & Kerber".

Post kelkaj semajnoj ŝi konstatis, ke semajnfinoj en fremda urbo estas tedaj, kiam oni konas neniun en la granda, fremda urbo. Olle Olsson, kiun ni konas de la libro, kiun ni legas, estas ŝia onklo. Li ja estas esperantisto kaj li montras al ŝi la vojon al la esperantoklubo.

Tie, en Göteborg, ŝi renkontas Oscar Svantesson, kiu gvidas la klubon kaj kiu rakontas al ŝi, ke ekzistas junaj esperantistoj en Göteborg. Kerstin Rohdin, la junulino de Lund sukcesis kolekti grupon de sep gejunuloj.

Kerstin skribas:

Ni komencis studi esperanton unufoje semajne. Ni komencis vere de la grundo kaj kun granda entuziasmo. Post kelkaj monatoj vizitis nin grupo de gejunuloj el

Fredrikshavn. Tiu semajnfino donis al ni eĉ pli da entuziasmo.

Kiam printempigās nia grupo vizitis Fredrikshavn. Kelkaj el nia grupo, kelkaj el la dana grupo dumsomere vizitis la junularan TEJO-kongreson en Gdansk.

Antaŭ tiu pli granda kongreso nia grupo invitis junajn svedajn esperantistojn al somera renkontiĝo en Hälsö en la insularo de Göteborg. Dum somermezo SEJU, – sveda sekcio de TEJO – fondiĝis. Nils-Erik Kristoffersson estis elektita kiel prezidanto kaj Kjell Rehnström kiel sekretario.

Hälsö

Anita Lindblom kaj Kerstin Rohdin preparis manĝaĵon por la kongreseto. (Granda laboro!) Ni vojaĝis per boato al Hälsö kun ĉiu manĝaĵo ekz. 100 viandbuletoj.

SED – kiam la boato foriris de la insulo la manĝaĵo ne ekzistis!! Katastrofo!! Kion ni manĝu? Post terura duonhoro ni retrovis la viandobuletojn!!!

SEJU kreigis sub la mezsomera suno, kiu sekvis la naskiĝon de SEJU ĝis la suno leviĝis frumatene.

La grupo daŭrigis sian esperantan studadon kaj dum la sabatovesperoj ni ekzercis dancadon. Bona esperantoklubo!!!

En tiu grupo apartenis kelkaj ankoraŭ konataj membroj en nia esperantomovado: Anita Lindblom-Dagmarsdotter, tri fratoj Staberg, Birgitta Ekström, Åke Rohdin, Kerstin Rohdin.

En la jaro 1983 kelkaj infanoj de la unua grupo festis 25-jaran jubileon sur la sama loko kiel SEJU fondita 1958. En tiu jubileo partoprenis ankaŭ Puff Östling (la nuna prezidanto de SEF).

Kerstin Rohdin

Mira Helwing 74-jara, forpasis, la 30an de decembro, 2020

Mira estis lingvoinstruisto kaj ankaŭ bonege parolis Esperanton. Dum la somera esperanta kurso, en la popola altlernejo de Wendelsberg en 2001, ŝi instruis grupon.

Mi memoras ke ŝi ĉiun matenon humure diris "Salaton" al la infana grupo anstataŭ "Saluton" kaj la infanoj imitis ŝin.

Je Kucha-Pecha-kunveno 2012 en Park Lane, Mira aranĝis libro-tablon. Ĉiuj povis preni esperantajn librojn el ŝia privata kolekto. Mi

informis pri esperanto de la scenejo kaj sciis nenion, kiam la ĉeforganizanto gratulis MIN(!) pro bona iniciato. Mi iris al la vestiblo por kontroli. Mira staris ĉe tablo, disdonante siajn librojn. La publiko ĉefe konsistis el gejunuloj kaj ili volonte prenis tiajn interesajn librojn en nekonata lingvo.

Ŝi nur tre malofte venis al la e-klubo, kaj mia sola kontakto kun ŝi estis kiam mi en Facebook gratulis ŝin je ŝiaj naskiĝtagoj. Estis Inga, kiu havis la plej oftajn kontaktojn kun ŝi.

Bildoj el Facebook

Mira ŝatis citaĵojn kaj notis ilin. Inga trovis la jenan:

- Livet är som en brustablett! Det löser sig. **La vivo estas kiel eferveska tablojdo – ĝi solviĝos.**
- Du kan inte hindra sorgens fåglar att flyga över ditt huvud, men du kan hindra dem att bygga bo i ditt hår. **Vi ne povas malhelpi la "birdojn de malĝojo" flugi super vian kapon, sed vi povas malhelpi ilin konstrui neston en viaj haroj.**

- Where you believe there is magic... you will find it... **Kie vi pensas ke estas magio – tie vi trovos ĝin.**
- Happiness is a perfume you cannot pour on others without getting a few drops on yourself. **Feliĉo estas parfumo, kiun vi ne povas verŝi sur aliajn sen ricevi kelkajn gutojn sur vi mem.**

.....
Mira postlasis filinon kaj filon. /Siv

Ĉu vi iam trovis geastrojn?

Inga Johanson trovis ilin – almenaŭ rete.

En la radioprogramo "Naturmorgon" (Naturmateno) Inga aŭdis pri geastroj. En PIV 2020 ŝi trovis ĉi tiun klarigon:

geastr/o 🍄 G. (Geastrum el geastracoj) de bazidifungoj kun ferma, glob- aŭ bulbo-forma bazidiujo ĉirkaŭita de 2 parietoj, el kiuj la ekstera maturstadio stelforme kreas kaj portas la internan parieton, kiu aspektas kiel papereca sako enhavanta la sporojn, kiuj liberigigas per apeksa poro; kosmopolita g. de ĉ. 50 specioj; ampleksas la plej multajn terstelojn. 🍄 astreo.

La vorto geastroj estas ja bona esperanto-vorto, ĉu ne?
Ĉielkorpoj estas maskulinaj aŭ femininaj en kelkaj lingvoj:
Ekz. germane: Die Sonne / der Mond; france: Le soleil / la lune.

Eble ĉiuj ne ŝatas la akrajn pintojn de la esperanto-stelo, kaj estas inspiritaj de geastroj.

Ekz, en Usono oni povas vidi la jenon:

kaj jen la UEA-
simbolo:

Fåglar i Kvillebäcken, Backaplan, Hisingen 20 februari 2021, foto Jan Hellström

Bilderna är tagna vid ett vattendrag som förut utgjorde gräns mellan Sverige och Norge, Kvillebäcken. Numera bara gräns mellan två landskap, Västergötland och Bohuslän. Fåglarna befinner sig i Bohuslän.

Mandarinand (mandarenanaso). Tillhör gruppen änder.

Den häckar i östra Asien. Förvildad finns den nu i flera europeiska länder.

Föredrar små vattendrag med träd längs stranden. Bygger reden i håll i träden. Adult hanne är mycket färggrann och därför uppskattad i parker. Sedan förra året är den kryssbar i Sverige, dvs fågelskådare kan ta med den på sin observationslista, om den inte uppenbart är en parkrymling.

Rörhöna (verdkrura galinolo). Tillhör gruppen sumphöns. Flyttar vanligtvis vintertid till v. och s. Europa, men en del stannar kvar i Sverige. Lever mest undanskymt, men är på vissa håll rätt oskygg. Som synes på bilden saknar den simhud mellan tårna.

/Jan

La nacia floro de Svedio ekde la 13an de marto estas la malgranda kampanulo!

Svenska Naturskyddsföreningen aranĝis voĉdonon. 81 000 personoj partoprenis.

La 13an de marto la rezulto montris ke la malgranda kampanulo gajnis.

2. Lineo/Linnea

3. Trikoloreto/Styvmsviol

1. Malgranda kampanulo/Liten blåklocka

Svenska Naturskyddsföreningen ordnade en omröstning där 81 000 personer deltog.

Den 13e mars visade resultatet att den lilla blåklockan hade vunnit.

Sur la dua loko estis la lineo, nomita laŭ la botanikisto Carl von Linné.

Multaj pensis ke la lineo gajnus, sed la svedoj preferis floron, kiu troviĝas en la tuta lando.

Sur la tria loko estas la trikoloreto.

La malgranda kampanulo eltenas kaj sekecon kaj pluvon, kaj malgrandaj burdoj povas protekti sin kontraŭ la pluvo sidantaj ene en la floroj.

La malgranda kampanulo ekfloras samtempe kun la tusilago en la printempo kaj eĉ en novembro oni povas trovi ilin.

Ĝi ne estas elektema pri la kvalito de tero. Ĝi troviĝas ĉie. En mia infanaĝo mi plukis multajn sur kampo je la rando de arbaro.

/Siv

På andra plats kom linnéan, uppkallad efter botanisten Carl von Linné.

Många trodde att linnean skulle vinna, men svenskarna föredrar en blomma som finns i hela landet.

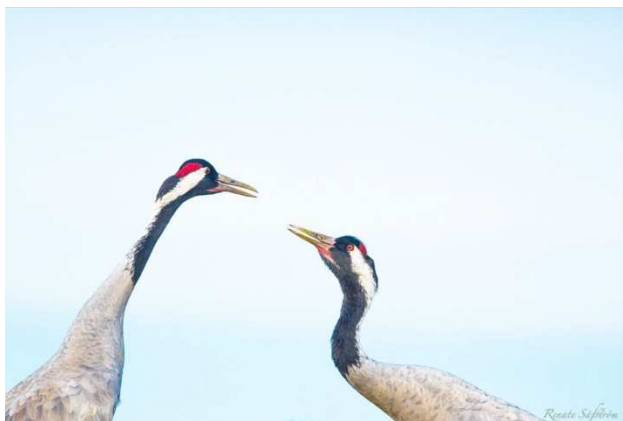
På tredje plats kom styvmorsviolen.

Den lilla blåklockan står ut med både torka och regn och små humlor kan skydda sig mot regnat genom att sitta inne i blommorna.

Den lilla blåklockan börjar blomma samtidigt med tussilagon på våren och t.o.m. i november kan man hitta dem.

Den är inte kräsen, då det gäller kvalitén på jorden. Den finns överallt. I min bandom plockade jag många på en äng vid randen av en skog. /Siv

Gruoj/Tranor

Fotis: **Renate Säfström**